

Et Bidrag
til
Kjøbenhavns Metropolitanskoles Historie
ved
H. H. Blache.

For nogle Aar siden kom Meddeleren af disse Blade ved en Bogauktion i Besiddelse af et Haandskrift, indeholdende de Testimonier, som af Rector ved Kjøbenhavns Metropolitan-skole Henrich Bornemann (død som Biskop i Sjellands Stift) ere udstedte til de af ham i hans Embedstid (1672—75) til Universitetet dimitterede Disciple. Haandskriftet er indheftet i et Pergamentsbind, hvoraf dog omtrent den sidste Halvdeel af Bladene er udreven; men det Tilbageblevne indeholder dog aabenbart alle de af B. som Rector givne Testimonier. Bagefter disse findes endnu paa et Par Blade Concepten til en Anbefaling, som han mange Aar efter (1688) som Biskop i Aalborg har givet en fratrædende Hører samt nogle Optegnelser af theologisk Indhold.

Paa Haandskriftets første Side har B. egenhændig skrevet:

Testimonia, quæ dimissis a me discipulis scripta sunt et almæ Hauniensis Academiae patribus exhibita ab anno 1672. (Ved en Skrivefeil staaer 1662, der var hans eget Dimissionsaar). Sunt autem promiscue intersita generalia

testimonia, quæ migrantibus hinc et alio se conferentibus discipulis data sunt. De første 25 Testimonier har han ved en Anden ladet reenskrive; de øvrige har han med egen Haand indført, og hist og her tilføiet nogle Rettelser.

Da nu disse Testimonier, i det de afgive en fuldstændig Fortegnelse over de fra Metropolitanskolen i 4 paa hinanden følgende Aar dimitterede Disciple, udgjøre et lidet Bidrag til Skolens Historie, og de tillige ved Form og Indhold tjene til at udbrede noget Lys, ikke blot over Udstederens Personlighed og Embedsvirksomhed, men ogsaa over det lærde Skolevæsens Tilstand paa hiin Tid, og de Forestillinger om Underviisning og Opdragelse, som dengang vare almindelige, har jeg troet, at ikke blot Fortegnelsen over de Dimitterede, men ogsaa et Uddrag af de dem meddeelte Testimoniens Indhold, der ofte maa være os paafaldende, i det Mindste for en Deel Læsere ikke ville være uden Interesse.

Rector, siden Dr. theol. og Biskop Bornemann*) var i Aaret 1646 født i Kjøbenhavn, hvor hans Fader Lic. jur. utr. Philip Julius Bornemann under Kongerne Christian d. 4de og Frederik d. 3die var Sekreter i det tyske Cancelli. Hans Moder var Hedevig Zoega, Datter af J. A. Zoega, Borger i Kjøbenhavn, og Søster til Professor ved Universitetet Joh. Zoega. Han var den yngste af 4 Brødre og mistede tidlig sine Forældre. Efter deres Død blev han sendt til Viborg, hvor han blev optagen i Huset hos daværende Stiftsprovst v. Eikten, der var gift med hans Moster Beate Zoega, men kom, efter Morbroderens Raad, 1659 tilbage til Kjøbenhavn, hvor han blev indsat i

*) Hans Levnet findes i Pontoppidans Annaler 4 D. S. 96—98 samt i Zwergs «sjællandske Cleresie» S. 346—359, hvoraf det her Meddelte i Hovedsagen er et Uddrag.

Metropolitanskolen. 1662 blev han, 16 Aar gammel, dimitteret til Universitetet, og efterat han der i 6 Aar havde fuldendt sine philologiske, philosophiske og theologiske Studier, blev han 1669 ansat som Subrector ved Metropolitanskolen. Allerede 1671 blev han Conrector og 1672, altsaa i en Alder af 25 Aar, Skolens Rector, hvilket Embede han forestod til henimod Slutningen af 1675, da han blev kaldet til Sognepræst ved Fruekirke, og tillige blev Stiftsprovst, samt Provst for Sokkelunds Herred. Fra 1674 havde han tillige været Professor i Logik og Metaphysik ved Universitetet, hvilket Embede han nu nedlagde. 1683 udnævntes han til Biskop i Aalborg, og blev til samme Tid ved kongelig Bulle Doctor theol. 1693 ombyttede han Aalborgs Bispestol med Sjellands, og beklædte dette Embede til sin Død 1710.

Om hans Virksomhed som Skolemand siger Zwerg kun, at »der udkom imidlertid o: i hans Embedstid Mange af hans Haand, af hvilke den største Deel bleve Lærere i Kirker og Skoler«. Om hans Virksomhed som Biskop hedder det: Han var en arbeidsom Mand, aarvaagen i sit Embede og en orthodox Theolog, som holdt over Religionens Reenhed, og fik i denne Henseende noget at gjøre, da det pietistiske Væsen allerførst hertillands begyndte at ytre sig, besynderlig i Kjøbenhavn«. B., der, ligesom de fleste andre Theologer dengang, ikke fandt Behag i dette Væsen, advarede itide Kongen derom, og udvirkede, at de separatistiske Forsamlinger bleve forbudne. Zwerg, der havde levet under Christian d. 6te, og, som man seer, heller ikke har yndet Pietismen, siger ret naivt: »at Pietisternes Lærdom ikke har været rigtig, sees af det kongelige Reskript til Biskop B. af 28de Sept. 1696 og den kongelige Forordning af 2den October s. A.« og til-

føier: »Siden bleve disse Motus dengang ved Guds Naade stillede, hvortil muligt Biskop Bornemanns Vigilance meget har contribueret».

»B. var«, hedder det videre, »en myndig Mand, og lod sig i sit Embedes Autoritet Intet afkorte; dog kan det ikke nægtes, at han, efter sit cholericke Temperament, een og anden Gang gik forvidt i sin Myndighed, saaat den for Mange syntes utaaelig;*) men derimod havde han

*) Mellem de Fortrædeligheder, han derved paadrog sig, anfører Zw. ogsaa, at B., der havde et stærkt graat Skjæg, hvilket han paa Reiser pleiede at bære i en stor floiels Pung, søgte at formaae sine jydskke Præster til deri at følge hans Exempel, men at Præsterne forneente, at de selv raadede for deres Skjæg, og at saaledes efterhaanden alle Skjæggene bleve afskaffede. Et andet Exempel paa Myndighed af en mere alvorlig Natur anføres af Pontoppidan (Ann. 4 D. S. 582). I Aaret 1684 blev den aalborgensiske Rector Mag. Mogens Viingaard afsat fra sit Embede. Han havde havt Stridigheder saavel med Biskoppen Math. Foss, som med dennes Efterfølger, H. Bornemann, hvilke endtes med hans Afsættelse ved Høiesteretsdom, efterat B. havde beviist hans Uduelighed ved en Erklæring fra Universitetets Professorer, der gik ud paa, at Aalborg Skoles Dimittender i Almindelighed havde staaet sig slet ved Examen, samt at de af ham udstedte Testimonier havde været matte og slet udarbejdede, over hvilket Sidste P. forundrer sig, da Rector V., som hans udgivne Skrifter vidne, havde været en ikke ueffen (unebener) Mand. Denne Sags Sammenhæng har afd. Rector ved Aalborg Skole E. Tauber i sine biographiske Notitser om de derfra dimitterede Disciple (Program f. 1840) efter de endnu forhaanden værende Aktstykker tilstrækkelig oplyst, og viist, at skjøndt Rectoren har havt sine Feil, er der dog skeet ham stor Uret. Han manglede nemlig hverken Lærdom eller Talent; »men den sande Grund«, siger Tauber, »som tydeligt sees af samtlige Akter fra først til sidst, var Drillelyst, Stridighed og Ulydighed fra Viingaards Side, Bagtalelse og Skumleri fra Conrectorens Side (den siden som Præst i Thisted saa lerygtede Oluf Bjørn) og endelig hierarkisk Myndighed, som fandtes i temmelig Grad hos Biskop B. og Aalborgs Cleresie«. Biskoppen havde befalet, at Disciplene ved Ligs Bisættelse i Kirken til Slutning skulde gaae rundt om Kisten under Afsyngelse af Psalmen: Nu lade vi hannem (hende) sove i Fred. Den første Gang, denne ny Skik

mange og store Qualiteter, og det fattedes ham ikke paa Erudition og Veltalenhed«.

Som Biskop i Sjælland salvede B. Kong Frederik d. 4de med hans Dronning Lovise og udgav Salvingsakten 1702. Ligeledes indviede han Garnisonskirken, Frelserens Kirke paa Christianshavn og Kirken i Citadellet.

Hvad man ellers af trykte Skrifter har fra hans Haand indskrænker sig til nogle Ligprædikener og andre Leilighedstaler, der alle ere udgivne, efterat han var indtraadt i geistligt Embede. Men har han end ikke gjort sig bekendt ved egentlig lærde Skrifter, lader dog den Omstændighed, at han kun 25 Aar gammel blev Rector ved den første af Landets lærde Skoler, og faa Aar derefter steg til den høieste geistlige Værdighed, os formode, at han har været en ikke almindelig begavet Mand og i videnskabelig Henseende staaet over mange af sine Samtidige.

Af Testimonierne seer man, at han med stor Lethed og Færdighed har forstaaet at udtrykke sine Tanker i det

brugtes, kunde Disciplene ikke bare sig for at fnise, og da Biskoppen just selv var tilstede, straffede han strax Forseelsen ved Rektors Suspension, »fordi han ei tilbørligen havde instrueret Lærere og Disciple«. Men Mag. Viingaards Uduelighed blev dog ligesaalidet beviist ved nogle Drenges upassende Adfærd i Kirken, som ved Professorernes i Almindelighed fældede Dom om hans Dimittenters Dygtighed, og allermindst ved hans matte og slet udarbejdede Testimonier, hvis Mangel vel snarest har været den, at de ikke bare Præget af den ydmyge Underkastelse, eller vare stemte i de høie Toner, hvortil de academiske Fædre vare vante. Hovedanstifteren af det Hele har uden Tvivl været den foragtelige Oluf Bjørn, der siden, som Præst i Thisted og Djævlebesværger, i lang Tid drev sit skammelige Uvæsen, indtil han endelig hjemfaldt til den velfortjente Straf. Det er meget sandsynligt, at han, som Conrector, har speculeret paa Rectoratet, hvilket han dog ikke fik, og ved sit Øretuderi har forledet Biskoppen til en Fremgangsmaade, der ellers ikke kan undskyldes, og under ingen Omstændighed retfærdiggjøres.

latinske Sprog, ligesom ogsaa de hyppige Citationer af de gamle Forfattere og Allusioner til Oldtidens Skikke og Indretninger vidne om philologisk Lærdom. Han laaner ofte sine Udtryk fra den græsk-romerske Mythologie, og er ikke bange for at benytte »de hedenske Afguders Navne« ja gaaer i denne Retning endog temmelig vidt, for at nævne et Exempel, naar han lader en Discipel, hvis tidlige Død man befrygtede, »Libitinam expectare«.¹⁾

Efter Tidens Maade var hans Stil meget opskruet, og hans Lovtaler over flittige og skikkelige Disciple vistnok i høi Grad overdrevne. Undertiden kan han, som han selv siger, ikke finde Ord til fuldkomment at skildre Vedkommendes Dyder. Paa den anden Side er ogsaa i nogle Testimonier hans Dadel overordentlig streng, og vi kunne nu vanskelig forestille os, hvorledes Fremviseren af et saadant Vidnesbyrd kunde vente endog blot Optagelse ved Universitetet. Undertiden lod han sig ved Forældrenes Bønner og Taarer bevæge til at dimittire en maadelig Discipel, og naar han i det sidste Testimonium siger, at han ikke vil give Dimittenden noget Vidnesbyrd om Duelighed,

¹⁾ I Christian d. 4des Reces af 1643 var det udtrykkelig befalet, »at Skolebørnene skulde lære at skye de hedenske Afguders Navne, som findes i mange Bøger, der ellers endnu benyttes, i Særdeleshed i Poesie og andet Saadant, i det Sted at Gud og hans hellige Navn allene burde at bruges«. Men dette besynderlige Lovbud, er vel heller ikke nogensinde blevet efterlevet. Maaskee ogsaa Meningen kun har været, at de skulde lære at bruge dem med Afsky. Hvorledes en saadan Underviisning praktisk kunde gives, viser det af E. G. Tauber i hans Hist. schol. cath. Arhus. S. 138 anførte, ogsaa mig velbekjendte Sagn om en Lærer ved Aarhus Skole, endog i en langt sildigere Tid, som, naar han ved Læsningen af Horats traf paa en Lovtale over een eller anden Gud, med Indignation spyttede paa Bogen under det Udraab: O den blinde Hedning! efter min Hjemmelsmand med det Tillæg: »Men derfor brænder han ogsaa nu i Helvedes Pøl og Pine«.

«han kunde jo nu selv prøve sin Lykke», synes det, som en Rector paa hin Tid ikke blev krævet til Ansvar, naar nogen af hans Disciple ved Universitetet blev erklæret for umoden.*) For Universitetsprofessorerne, i hvis Tal han fra 1674 selv var, viser han den dybeste Ærbødighed, og har et rigt Forraad af saadanne Benævnelser og Tale-

*) At dog et Ansvar, skjøndt paa en temmelig vilkaarlig Maade, har fundet Sted, sees af det ovenfor Anførte om Mag. Viingaards Af-sættelse, ligesom der ogsaa findes flere Exempler paa, at Rectorer, naar deres Disciple havde bestaaet maadeligt ved Examen, efter Professorernes Klager, ere blevne irettesatte af Biskoppen. Hvor upaalidelig alligevel Universitetets Dom maa have været, kan man med Sikkerhed slutte sig til af det Hastværk, hvormed Prøverne bleve afholdte. Af den aalborgensiske Biskop, J. Bircherods Dagbøger (i Uddrag udgivne af C. Molbech) sees det, at man til at examinere samtlige Skolers Depositori kun brugte 2 Dage, og 1692 examinerede Bircherod selv som Professor paa een Formiddag 48 Candidater baade i Theologie og Hebraisk. Ved theologisk Embedsexamen gik man ligesaa summarisk tilværks. 1693 holdt Bircherod og Dr. Masius Examen med 26 Candidater og den næste Dag med «en liden Appendix», der bestod af 13 Candidater. Tiden har dengang været kostbar. Paafaldende er det ogsaa, af bemeldte Dagbøger at see, at Biskopperne, i det Mindste i Cathedral-skolerne, pleiede ikke blot at overvære Examen, men endogsaa selv at tage Deel i Examinationen, og at bestemme, hvilke Disciple der skulde dimitteres. Man skulde tro, at Rectorerne saaledes havde været nogenlunde fri for Ansvar. Den første Lovbestemmelse herom findes nok i Skoleforordningen af 1739, men angaaer dog kun fattige Disciples Dimission. Det hedder nemlig der: «Skulde nogen Rector understaae sig at antage fattige Disciple, som ved Depositsen befandtes ganske ordinaire af ingeniis et profectibus, skal han derfor til Universitetets Kasse betale 20 Rdr., som Biskoppen, efter Universitetets Paastand, af hans visse Løn strax lader indeholde. I Forordningen af 1775 udvidedes denne Bestemmelse til alle Disciple, saaledes at en Rector for hver Gang een af hans Dimittender blev rejiceret, skulde erlægge 20 Rdr. til Skolens Bibliothek. I Forordningen af 1809 blev Straffen endog skjærpet, i det han anden Gang skulde erlægge dobbelt saameget, og for tredie Gang have sit Embede forbrudt. Men det gik da hermed, som det pleier at gaae med meget strenge Love, at man snart fandt det betænkeligt, at bringe dem i Anvendelse.

maader, der kunde tjene til at udtrykke den pligtskyldige Veneration. Alt Saadant maa vi dog ikke i synderlig Grad lægge ham selv tillast. Det var en Følge af Tidsalderens Vansmag — det laae i Luften, som N. M. Petersen etsteds siger — og langt ned i det følgende Aarhundrede have vi derpaa i Dedicationer, Ligprædikener og andre Skrifter glimrende Exempler. Al denne Ordbram i Lovtaler og Complimenter, hvorved man ikke lod sig nøie med de latinske Superlativer, der ikke have saameget at betyde, men med udsøgte og opskruede Phraser satte hinanden til høibords, var efterhaanden især i den lærde Verden bleven til en Vedtægt, og det kan ikke omtvivles, at Enhver nok vidste, hvormeget eller hvorlidet deraf der kunde tages til reen Indtægt. Var denne Maneer eengang indført, kunde den vel heller ikke let opgives, da det simple og naturlige Udtryk neppe kunde ventes hos Vedkommende at ville gjøre den tilsigtede Virkning. See vi nu bort fra disse Hyperboler, som kun i Tidsalderens Vane eller Uvane kunne finde deres Undskyldning, og hvori vi, efter hvad B. i det 36te Testimonium selv yttre, maa antage, at flere Rectorer have drevet det endnu videre, bliver dog Saameget tilbage, at Metropolitanskolen under hans Bestyrelse har havt en Deel dygtige og sædelige Disciple, ligesom vi heller ikke kunne tvivle om, at han med et i Sandhed velvilligt Sindelag ved sine, vistnok overdrevne, Lovtaler har søgt at befordre deres Vel. Hvad angaaer de slette Vidnesbyrd, der undertiden maa forekomme os høist ydmygende for Modtageren, og kun lidet tjenlige til hans anbefaling, maa vi betænke, at den Tids studerende Ungdom, efter den Behandling, den saavel i Skolen som siden ved Universitetet var underkastet, ikke kunde være omskindet, eller have en synderlig fin Æresfølelse, ligesom

man heller ikke ovenfra regnede det saa nøie med Saadant. Bornemanns strenge Dadel, som vi desuden maa antage i Regelen at have været velfortjent, kunne vi saaledes vel holde ham tilgode, medens det dog i høi Grad maa støde os, naar han i nogle Testimonier paa en smagløs Maade etymologiserer over Disciplenes Navne, eller endog henpeger paa deres ufordeelagtige Udortes.

At han ikke har været fri for den Strengthed i Ungdommens Behandling, der paa hans Tid var almindelig, er, især hvis der med Rette tillægges ham et »cholerisk Temperament«, ikke usandsynligt, og af hans Yttringer i det 8de Testimonium seer man ogsaa, at han ikke har skyet at anvende de haardere Midler, naar de mildere ikke vilde slaae an. Den strenge Skoletugt, der vistnok, som de gamle Skolelove udvise, paa mange Steder udartede til Barbari, blev dengang anseet for aldeles nødvendig, hvilket den vel ogsaa, til ringe Ære for Tidsalderen, i Gjerningen var. Overalt uden for Skolen yttrede Raaheden og Usæneligheden sig paa mange Maader, og det kunde ikke undgaaes, at Skoleungdommen, der daglig havde saamange slette Exempler for Øine, maatte bringe den fordærvelige Sæd med sig indenfor dens Vægge, hvor den i det snevrere Samfund spirede frodigt. Naar B. taler om »degeneres alumnorum greges, Veneris nepotuli« o. s. v. seer man nok, at han kan have havt sin Plage med mange raa, slet opdragne og usædelige Dreng og Ynglinge, der, som man seer, i Skolen undertiden opnaaede en Alder af 24 til 27 Aar. *)

*) Som de Forseelser og Laster, for hvilke i de gamle Skolelove strænge legemlige Straffe vare fastsatte, nævnes: Drukkenskab, Hoer, Dobbelt, Nattesværmen paa Gaderne, Slagsmaal o. s. v. Mere paafaldende er det, at der endnu i Forordningen af 1775 anføres:

De af B. i de 4 Aar givne Testimonier udgjøre i Alt 51; men da de to af dem ere testimonia generalia; hvad vi nu kalde testimonia vitæ, bliver efter et Middeltal det aarlige Antal af Dimittender til Academiet omtrent 12. Heraf kunne vi dog ikke med nogen Bestemthed slutte os til Skolens Frequentis; men da den, ifølge Uniformitetstabellen af 1655, (s. Nyrups Skolehistorie S. 123) maa have havt 8 Classer, og naturligviis mange Disciple maa have forladt Skolen uden Testimonium, maa Discipeltallet have været temmelig stort, sandsynligviis mellem 2 og 300. Neppe det halve Antal af de dimitterede vare fødte i Kjøbenhavn; de fleste vare fra de danske Provindser, nogle dog fra Norge og fra de nylig til Sverrig afstaaede Landsdele, een endog fra Gulland. Paafaldende er det, at ikke mindre end 4 vare fra Lemvig og 2 fra Holstebro. Rimeligviis ere paa den Tid en Deel, især formuende Mænds Sønner, blevne privat dimitterede. Om der dengang har været flere private eller offentlige Skoler i Kjøbenhavn, veed jeg ikke, men hos Worm findes dog en Christophorus Olai Grenovensis, der 1657 nævnes som Rector ved en Skole paa Christianshavn.

Jeg maa endnu bemærke, at Dimittendernes Alder, Fødested og Forældre vel undertiden ere angivne, men at dette dog ikke overalt er Tilfældet. Faderen er i Regelen kun da nævnt, naar han var en bekjendt og anseet Mand. Fødestedet betegnes ved det tilføiede »Hauniensis, Holstepontanus, Norvagus«; dog er det undertiden uvist, om det blot har denne Betydning, eller tilkjendegiver Dimit-

•Drik, Dobbelt, Slagsmaal, Banden, Lyven, Guds Ords Foragt, Guds-tjenestens Forsømmelse og andre skammelige Laster, hvorfor Disciplene skulde straffes saavel paa Kroppen som paa beneficia.

tendens, efter hans eller Forfædres Fødested optagne Tilnavn.

Jeg havde ønsket, forsaavidt de Dimitterede siden ere befordrede til Embeder i Staten, at kunne tilføie disse; men dette har dog kun været muligt ved dem, der siden som Skribenter ere anførte i Litteraturhistorien, samt nogle andre, hvis Navne jeg har truffet paa forskjellige Steder f. Ex. i Gjessings Jubellærere, Bircherods Dagbøger og andensteds. Disse har jeg da anført; men de udgjøre kun et ringe Antal.

1672.

1. *Olaus Hageus*. I dette Bornemanns første Testimonium anbefaler han sig i en temmelig opskruet Stil til Rector magnificus og det akademiske Senat. I det han sender den første Coloni fra Skolens Støv til Academiets vidtudstrakte Marker — *ex nostro pulvere in patentes, quos Athenæ vestræ agros explicant, novellorum civium coloniam deduco* — vil han dog, af Hensyn til Professorernes mange og byrdefulde Forretninger, fatte sig kort, og i det han afholder sig fra al væmmelig og Sagen uvedkommende Smiger — *omissa fastidiosa blanditiarum multitudine, et exclusis, quæ ad rem nihil faciunt, adulationum lenociniis* — kun med taus Ærbødighed bøie sig for det høie Collegium — *amplitudinem collegii tacita duntaxat veneratione adorare* — om hvis Gunst og Velvillie han imidlertid er fuldkommen overbeviist. Dimittenden, Søn af en ikke uanseet Borger i Staden, var »*juvenis boni animi, acris ingenii et non incultis moribus*«. Han havde gaaet 6 Aar i Skolen, men hans Fødselsaar nævnes ikke. Forøvrigt er Testimoniet meget rosende. Et Sted i samme kaldes Professorerne »*Musarum Charitumque patroni*«.

2. *Ianus Thuonis Brochius*. Denne Dimitend havde kun ringe Begavelse — lævo parumper Apolline et renuente non-nihil natura, sacrum illud eloquentiæ studium amplexus, invitis se sæpe canibus venari sensit — men uden at tabe Modet, havde han stræbt at overvinde alle Hindringer — de obtusis tandem sensibus triumphare, et ex sordido ignorantiae cœno ad aliquam liberalis scientiæ lucem emergere. Han havde nu gaaet over 3 Aar i Metropolitanskolen, hvori han fra Skolen i Holstebro var bleven optagen, og gik i sit 24de Aar, hvorfor han da, før alle Ungdommens Blomster vare afvisnede — ante exarescentes adhuc reliquos juventutis flores — maatte ønske at blive dimitteret.

3. *Christianus Iohannes Tørslevius*, Søn af Magister Joh. Hammer, Præst til Tørslev Menighed og Provst for Flakkebjerg Herred, fik et meget anbefalende Vidnesbyrd. Han roses især for hans stille, rolige og sædelige Adfærd — inter jucundissima tranqvillatæ modestiæ silentia sine strepitu, sine lascivia, sine protervo cum degenere grege commercio quotidie melior evasit. Han havde tidligere frequenteret Herlufholms Skole — in illustri Herlovianorum schola non contemnenda pietatis et humanitatis semina imbiberat. Ogsaa Faderen faaer sin Ros: »qvi genitoris modestiam, et mollissimam cum omnibus consvetudinem vel levi oculo conspexerit, moderati in filio animi et sedati ingenii malaciam admirari facile desinet«.

4. *Cnutus Iani Lemvicensis* var født i Lemvig, og blev 1668 optagen i Metropolitanskolen. Hans Naturgaver vare meget maadelige. Han havde, hedder det, forladt sin Fødeby »cælum forte non animum mutaturus. Mittimus Vobis, skriver B., hominem crassioris pituitæ, hebetioris ingenii et fallacis nimium labilisqve memoriæ, sed cetera non improbum, non perversum, non malitiosum«. Hans Flid havde kun baaret ringe Frugt; men da han gik i sit 27de Aar, og der intet Haab var, at han vilde gjøre større Fremgang, om han endog endnu 100 Aar forblev i Skolen — si vel-centum anni nostræ cum ipso consvetudini additi fuissent, — havde B. besluttet

at dimittere ham. Han mener, at denne gamle Discipels Optagelse ved Universitetet vil geraade Professorerne til stor Ros — Vestris jam laudibus maximus profecto cumulus accedet, si seniore[m] hunc discipulum benigne admittatis. Sine egne frugtesløse Bestræbelser undskylder han med at henvise til Personens kjødfulde Ansigt og rynkede Pande — solus et unicus carneæ, et rugosæ frontis aspectus.

5. *Iohannes Christianus Blichfeld*, Søn af Sognepræsten Christiernus Petri til Verrum (Veirum i Jylland). Han havde freqventeret Skolen omtrent i 2 Aar og 4 Maaneder — dum octo jam supra viginti et, quod forte excurrit, periodos luna absolvit. B. erkjendte hos ham »ingenuam adolescentis lectissimi indolem, men beklager, at han var mere bevægelig end en Pottemagers Hjul eller en Top — rota figulari et quovis turbine mobilior, saaat han, ligesom Hundene, naar de drikke af Nilen, bestandig ilede fra det Ene til det Andet. (Blev 1684 Præst til Søften og Folby. † 1704. Poulsen Bibl. Arhus.).

6. *Iacobus Bartholomæides*, Søn af Bartholomæus Petri (Berthel Petersen) Raadmand i Kjøbenhavn. Jakob havde gaaet 7 Aar i Skolen og udmærket sig saaledes, at B. i det han skrev Testimoniet, var i en heftig Sindsbevægelse: æstuat mihi animus; gaudet dextra, subsultat calamus. Det hele Testimonium er en Lovtale i stor Stil.

7. *Christianus Iohannes Falch*, født i Kjøbenhavn »non obscuro inter cives huius urbis parente« — fik ogsaa et meget hæderligt Testimonium, dog med en vis Indskrænkning. B. kan nemlig ikke sige, at han i Alt har svaret til sit Tilnavn, der er laant af den ædle kongelige Fugl. Blev efter Hundrups »Lærerstanden i Slagelse lærde Skole« Hører i Slagelse.

8. *Laurentius Severini Bergendals* Testimonium har følgende Overskrift: Testimonium L. S. B., quod post ceterorum dimissionem parens ipsius fletibus et precibus mihi extorsit. Dimittenden var en Søn af Sognepræsten til Fruekirke i Kjøbenhavn, Magister Søren Larsen Bergendal, der tillige var

Præst til Hvidovre (ecclesia Vidörens). Vidnesbyrdet er da ogsaa som man af Overskriften kunde vente. Den unge Br. holdt meget af Frihed og Lediggang, hvilket han tydeligt havde tilkjendegivet ved idelig at skulke — per repetitas sæpius e schola subductiones, quam intime libertatem et otium expeteret, manifeste declaravit. Intet havde været ham mere til Besvær, end at han efter en Andens Villie skulde lægge Vind paa Videnskaberne, og gjøre sine Lærere Regnskab for sin sædelige Vandel. B. havde stræbt baade med det Gode og det Onde at føre ham paa en bedre Vei; men intet Middel vilde slaae an — sed nec furca nostra, nec virgæ, nec ira, nec amor, nec minæ, nec blanditiæ vetare potuerunt, quin inveterata illa pestis oscitantis alumni animum denno invaderet. Denne strenge Dom formilder B. dog siden noget, og bønfalder Professorerne om at de, dersom ellers nogen vanslægtet Søn for Faderens Skyld kan fortjene nogen Godhed, ville optage ham mellem de akademiske Borgere. Efter Lengnicks personalhist. Bidrag var han 1788 Præst paa Ostindien.

1673.

9. *Gabriel Henricus Barfod.* Denne Discipel var født i Skaane, der ved Freden til Kjøbenhavn 1660 var afstaaet til Sverrig, og vilde nu, for at fortsætte sine Studeringer, vende tilbage til sit Fædreland. Han fik derfor kun et testimonium generale «cum abeundi hinc et Scanium repetendi veniam, post triennii moram apud nos, flagitaret, et, neglectis meis monitis, tandem obtineret». I Testimoniet selv anføres imidlertid flere vægtige Grunde, hvorfor det unge Menneske maatte ønske at vende tilbage til sin Hjemstavn, og i Særdeleshed den, at under den ny Regjering Ingen i Sverrig kunde opnaae Embeder og Værdigheder, naar han ikke havde studeret ved det i Lund nylig oprettede karolinske Universitet. Den Ros Disciplen faaer, er meget tarvelig og meest negativ. Han havde ikke været mellem de Ringeste eller de Værste. «Per ætatis quidem im-

prudenciam et intempestivas societates ad devia nonnulla et inepta subinde abreptus fuerat, red rite revocatus et emendatus, et cetera per se non improbus, non malignus, non contumax, non perversus«. Alligevel havde han været »discendi cupidus, sacrisque Musis toto corde addictissimus«, og B. anbefaler ham nu som den, der var »beneficiis, quæ in eum conferri poterant, non ita indignus«.

10. *Jacobus Andreae (Hummer) Hauniensis.* Denne Discipel fik et meget vidtløftigt og glimrende Vidnesbyrd, ved hvis Affattelse Udstederen har betjent sig af de meest opskruede Talemaader. Da han skal til at skrive Testimoniet, er han fast ude af sig selv af Glæde og Kjærlighed — Has litteras exaratus præ gaudio fere et amore, ubi sim, nescio. — I sin Henrykkelse kan han hverken finde Begyndelse eller Ende — aptum testificationi initium aut finem in nullis ingenii loculis, in nullo inventionis promptuario invenio, ita liqvescit mihi voluptate pectus, ita solvitur desiderio animus, ita inundatur benevolis affectibus cerebrum. Dimittenden var da ogsaa »juvenis optimus, integerrimus, probissimus et nulla non laude, nulla non benevolentia, nullo non amore dignissimus etc. etc.« Professorerne kaldes »Augustissima literarum lumina«. Han var en Søn af Takkelagemester ved Holmen Anders Lauritsen og var født i Hummergaden, efter hvilken han optog sit Tilnavn. Reiste to Gange udenlands, blev Magister og 1686 Præst til den hollandske Menighed ved Holmens Kirke. 1688 tillige Præst paa Ny Amager ved Frederiksberg, og 1691 Sognepræst til Magleby paa Amager. 1695 opgav han Kaldet ved Holmens Kirke. Fik 1714 Rang med Kjøbenhavns Sognepræster og døde 1734. Udgav adskillige Smaaskrifter. Worms Lex. I D. S. 482.

11. *Andreas Eriici Holsteptanus.* Det sidste Navn havde han antaget efter sin Fødeby Holstebro, hvor han først havde gaaet i Skole, og var ved sin Dimission fra Metropolitanskolen 23 Aar gammel. Der tillægges ham vel adskillige Dyder »tractabilis genius, pia et honesta indoles«, hvilke han dog

vansirede ved Dovenskab og en Dorskhed, der undertiden saaledes afprægede sig i hans Udvortes, at den, som da saae ham, med Cicero maatte udraabe: »talem inter hominem et inter stipitem et truncum nihil interesse. Dette slemme Vidnesbyrd havde han faaet, for at han skulde skamme sig ved sin Ladhed og Dorskhed — ut ipse remissionis suæ et oscitantæ convictus erubesceret, et ad tribunal Professorum cum pudore accederet.

12. *David Laurentii Gotlandus* var født i Visby paa Gulland, hvor han maa have gaaet i Skole før han kom til København. Han bliver rost i stærke Udtryk, og B. synes at være stolt af den fremmede Fostersøn. Han anbefaler ham til Professorernes Gunst og mener, at naar de saaledes med Velvillie vilde tage sig af de Fremmede, vilde de vidt og bredt indlægge sig stor Berømmelse — vagabitur, credite mihi, nomen vestrum longissime latissimeque, et innumerabiles ita in reverentiam et prope adorationem numinis vestri clientes pertrahet.

13. *Iohannes Bartholini Wadbeck* havde i 14 Aar været Discipel i Metropolitanskolen, og i alle disse viist sig meget ustadig og foranderlig. Man skulde troe, siger B., at hans Tilnavn var sammensat af vadum et stillestaaende muddret Vand og fons en speilklar Kilde.

14. *Severinus Nicolai Lemvicensis* roses for sin Skikkelighed og Flid, men var saa uheldig »ut cum invita Minerva et hebetiore ad studia cerebro perpetuo conflictaretur«. Vilde Professorerne mere tage Hensyn til Dimittendens gode Villie end til hans Evner, og sørge for hans Bedste, lover B. dem, derfor »æternam in cœlis mercedem et infinitas in terris laudes«. Det var da Røverkjøb.

15. *Christiernus Christierni Lemvicensis* var ligesom den foregaaende født i Lemvig. (hans Fader var Christen Sørensen Lemvig, Raadmand og Kiøbmand der i Byen. Blev Capellan og siden Sognepræst til Lidemark. d. 1711. Giess. Jubel-

lærere). Han havde tilbragt 9 Aar i Skolen og fik et fordeelagtigt Testimonium.

16. *Michael Ibici (Ibsen) Fastrupius*, en Bondesøn, havde gaaet 8 Aar i Skolen. Illum, siger B., non ut discipulum tantum dilexi, sed ut domesticum privatis etiam, quibus potui, commodis ornavi. Blev Magister og Præst til Skibby (Lengnick).

17. *Cornificius Nicolaus Calundanus*. Denne Discipel var meget sygelig, og da han formedelst sin Fattigdom ikke kunde udrede de nødvendige Omkostninger til sin Helbredelse — ad balnea, ad tonstrinas et pharmacopolia, — ønskede han snarest muligt at komme til Universitetet, for der at søge Patroner og Understøttelse.

18. *Johannes Iohannis Schröderus*, Søn af Sognepræsten til Faxø, Mag. Johannes Schrøder, født 1660, blev først underviist af Privatlærere — quorum bene multos habuit, sed non omnes bonæ fidei. Følgerne af den maadelige Underviisning vare »difficultas aliqva memoriæ et tarditas ingenii. For at raade Bod paa disse Mangler, blev han sendt til Herlufsholm — commodissimum illud literarum domicilium et illustrem illam exercendæ excolendæque juventutis scenam —; men da der værende Lærere kunde intet Middel finde mod disse Sygdomme — »qui tum ibidem florebant peritissimi animorum Æsculapii tam salutiferam suis in hortulis herbam non inveniunt, qua huic vitio mederi valerent« *). Endelig blev han da optagen ikke blot i Metropolitanskolen, men ogsaa i Rectorens Huus og omtrent 3 Aar derefter dimitteret. (Han blev

*) Mærkeligt nok var den fornemmeste af disse »erfarne Sjælelæger« netop i de Aar, da Schrøder gik i Herlufholms Skole, Mag. Johan Brunsmann, Rector 1668—77 og Forfatter af den berygtede Bog »Kjøge Huuskors« samt flere Skrifter af samme Art. Herlufholms Skole kunde til den Tid neppe kaldes »en berømt Skueplads for Ungdommens Dannelse«. Efter den ulykkelige svenske Krig, under hvilken den havde lidt meget, blev i Aaret 1668 Disciplenes Antal nedsat til 10 og Lærernes til 3, Rector og to Hørere. S. Melchior's historiske Efterretninger om Skolen S. 116 og 170.

1684 Capellan ved den danske Kirke i Helsingøer, og 1711 Sognepræst til samme Kirke, i hvilket Embede han samme Aar døde af Pesten. Giessing II. 1. S. 226).

19. *Paulus Jacobi Möring*, af Fødsel en Nordmand, gik 2 Aar i Skolen, logerede i Rectorens Huus og udmærkede sig saaledes, »ut in stuporem et prope in admirationem omnes pertraheret«.

20. *Nicolaus Esbjörnionis Oroch*, født paa Christianshavn. Vel hedder det: testimonium tale reportat, quale meruit, h. e. optimum et laudatissimum; men den Forsigtighed, hvormod B. vælger sine Udtryk: »adolescens guavus, morigerus et minime improbus« og den Tilstaaelse at slette Personer havde søgt at bringe ham paa Afveie, men at han dog, saavidt det var B. bekjendt, havde løsrevet sig af deres Snarer, vise tydeligt nok at der har været en Hanke ved Sagen.

21. *Christianus Hermannus Jacobi*, Søn af Henrik Jacobi, Raadmand i Kjøbenhavn. Hans Testimonium er straalende. Han havde været et Mønster paa alle mulige Dyder. »Nominet mihi quisquam, siger B, de tota virtutum familia aliquam, vel ultimam, quæ non in nobilissima hac, quam per oscula meosque amplexus benevolentia vestra commendamus, anima habitavit«. Han var »virtutum omnium domicilium, sola arx, sola patria« o. s. v. o. s. v.

22. *Petrus Samuelis Windingius*, Søn af Samuel Rasmussen Winding, Præst i Skaane, var, som det synes, en vanslægtet Green paa de berømte Windingers Stammetræ, og fik da ogsaa et dertil svarende Testimonium. Han havde vel indfundet sig i Skolen og indtaget sin Plads mellem de øvrige Disciple, men kun havt lidet Gavn af Underviisningen — pauca sibi in succum et sanguinem converterat. Vilde Nogen spørge, siger B., hvorfor han da dimitterede en saa umoden Discipel — tam crudum adhuc et immaturum — svarer han, at han ofte indtrængende havde formanet ham til at forblive i Skolen, men at Discipelen, der ogsaa som et suidt Paaskud benyttede sig af sin betydelige Legemsstørrelse, som de snevre Skole-

bænke ikke mere kunde rumme — grandiozem corporis habitudinem, qvam ludi scamnorumqve angustia non caperent — saaledes med Bønner og Taarer havde bestormet ham, at han for at blive fri for hans Overbæng, havde tilladt ham at prøve sin Lykke.

23. *Laurentius Svenonis Bornholmensis.* Denne Discipel var heller ikke moden til Dimission; men »cum graviores in dies singulos abeundi causas bonus vir commentus, hinc propriis precibus, illinc parentum interpellationibus molestiam mihi facessere, et ad importunitatem usque obstrepere non desineret« fik han endelig Testimonium. (En Laurits Svendsen var 1703 Byfoged i Aalborg. Bircherods Dagb.).

24. *Laurentius Nicolai Norvagus* havde gaaet 3 Aar i Skolen. Det hele Testimonium er en umaadelig Lovtale i en opskruet Stil. Var 1704 Præst til Eiby og Dalby. (Lengnick).

25. *Ianus Clementis Færoensis,* Søn af en Præst paa Færøerne, havde før sin Optagelse i Metropolitanskolen i sin Hjemstavn studeret i 8 Aar. Han var »simplici quidem vultu et gestu«, men havde dog mange Dyder. Han roses især fordi han »per saxa, per ignes« havde undflyet den tykke Uvidenhed, og, uden at lade sig afskrække ved Neptuns Brusen eller Sørøvernes Vold, havde begivet sig til Kjøbenhavn. Professorerne der vare da ogsaa »decora Phœbi et lumina mundi.

1674.

26. *Iacobus Petri Rise,* var deserteret fra Skolen, men, tvungen af Nødvendigheden, endelig vendt tilbage, og havde nu ved Bønner og Taarer afnødt B. et Testimonium. I Indledningen klager B. over den studerende Ungdoms Begjærlighed efter snarest muligt at afryste Skolens tunge Aag, og at opnaae det akademiske Livs Frihed. *) Søgte de endda

*) At Skolens Aag var tungt, har sin Rigtighed; men hvor ringe det akademiske Livs Frihed dengang var, lære vi bedst af C. E. F. Reinhardts »Communitetet og Regentsen« i Historisk Tidsskrift. 3die Bd. 1ste Hefte.

paa den rette Vei at naae deres Ønskers Maal, kunde det dog taales eller undskyldes; men de fleste valgte de urette Veie — per licentiam ad scientiam, per Lyæum ad Lyceum grassantur. Om Dimittenden hedder det: Erravit et inter devia vix noster fuit; sed e latebris tandem protractus et erutus in conspectum vestrum adducitur. Imidlertid var han nu ogsaa bleven et nyt Menneske — »e corvo iterum cygnus, e verre factus est homo«. (Blev 1686 Præst til Nimtoft og Koed i Aarh. St. † 1711. Hans Søn Mathias Iacobi Rise blev 1712 hans Eftermand. Pouls. B. A.).

27. *Oligerus Christianus Lyzdorph* fik kun et Testimonium generale, »cum vagus diuque oberrans stationem mutaret«. Han kaldes dog »egregius et optimæ spei adolescens«. Det synes som han under privat Veiledning skulde fortsætte sine Studeringer, i det mindste henvender B. sig til hans tilkommende Lærer, der maa have været en bekjendt dygtig Mand, med følgende Opfordring: »Tu pro tua informandi dexteritate quos in alumni nostri pectore excitavimus, virtutum igniculos, fac enitere amplius, et in splendidæ familiæ decus et ornamentum tandem aliquando inclarescere«.

28. *Laurentius Iohannes Hylling*. Dette unge Menneske var »ut loco et ordine, ita virtute etiam et meritis primus, optimus et dilectissimus«. (Var efter Worm født i Landsbyen Hylling i Sjælland, hvor hans Fader var Præst, blev øverste Capellan til Frue Kirke i Kjøbenhavn og udgav nogle Skrifter af ascetisk Indhold. d. 1704.

29. *Nicolaus Laurentii*, en Kjøbenhavner, fik ogsaa et meget hæderligt Testimonium.

30. *Andreas Ibici Grinoensis* (fra Grenaa). Han havde ingen anden Feil end Fattigdom.

31. *Christianus Petri Warbergensis* ∅: født i Byen Warberg i Skaane, hvor han tidligere i 8 Aar havde gaaet i Skole. Han roses for sin gode Opførsel, men faaer kun et middelmaadigt Vidnesbyrd for Duelighed.

32. *Iohannes Brodinus* var født i Bahuus og havde gaaet

3 Aar i Metropolitanskolen. Hans Flid og Sædelighed havde været rosvæsdig; men han havde en meget svag Hu-kommelse.

33. *Ianus Moipaludanus* (sic) var født i Holstebro, og fik et meget ringe Testimonium. Der tillægges ham »tarditas ingenii, hebetatio iudicii, sterilitas naturæ, congenita stupiditas«. Imidlertid havde han efter ringe Evne stræbt at raade Bod paa sine Mangler, og da han allerede blev gammel, og der intet Haab var om, at han skulde gjøre større Fremgang — cum ubiores ex sicciore fundo fructus frustra sperarentur, og da hans Ønsker vare høist beskedne — cum in votis haberet, in communi literatæ respUBLICÆ navigio, si non ad remum et transtra, at ad scalmos saltem et antliam emergere, saa beder B. Professorerne, »ut in hoc homine statuunt singulare facilitatis suæ et conniventissimæ indulgentiæ exemplum«.

34. *Casparus Caspari*, en Kjøbenhavnner, havde gaaet 8 Aar i Skolen, hvilket Tidsrum omskrives saaledes: »Octies jam solis a nobis discessum accessumque brumis solstitiisque notavimus, cum primum in metropolitanam, hanc palæstram pedem intulit«. Han havde været et Mønster paa alle mulige Dyder.

35. *Christianus Tuxenius* fik ogsaa et glimrende Vidnesbyrd: »Luculentissima dedit nobis tam publice in schola quam privatim in ædibus nostris, ubi modium salis nobiscum absumpsit, virtutis et modestiæ specimina«. Han havde altsaa logeret i Rectorens Huus; men hvor lang Tid der hører til, for at spise en Skjeppe Salt, er ikke let at bestemme.

36. *Severinus Erasmides*, Søn af en unævnt Embedsmand ved det kongelige Archiv. Hans Testimonium indledes paa-faldende nok med en streng Dadel over den blandt Rectorerne overhaandtagende Skik, at tillægge deres Disciple en ufortjent Ros, og derved føre Andre bag Lyset — Invaluit his temporibus nimia quædam præceptorum in communicandis testimoniis perfidia atque prævaricatio, qui phalericata, nescio quæ, suorum commendatione fucum lectoris faciunt, callideque nimis et astute hominibus imponunt. B. vil ikke paa denne

Maade søge en forfængelig Ære, han vil ikke gjøre Bkæst — non fumos vendam — men i al Korthed sige Sandheden. Disciplen roses derpaa i de stærkeste Udtryk. Universitetet kaldes her »Parnassus vester«, og siden »augustum divorum palatium«, hvor han ønsker, at hans Client maa finde »faventes deos«.

37. *Johannes Henrici Ehmius* var »florentissimum omnis virtutis pietatisque exemplum«, og havde mellem sine Meddisciple straalet »velut inter ignes luna minores«. Worm anfører en Johannes Ehmius, der i Wittenberg udgav en Disputats 1677. En Hans Ehm nævnes 1702 af Bircherod i Dagb. som Justitsraad og Landsdommer i Sjælland. Rimeligviis er det den Johannes Henriksen, der af Hundrup nævnes som Hører ved Slagelse Skole.

38. *Johannes Iohannis Heisterus* roses for Gudsfrygt, Beskedenhed og Flid, men om hans Anlæg hedder det: »fatemur quidem nec Svadam usque adeo in labris eius sessitasse, nec atticas in os ipsius apes mel intulisse — at de plumbeo capite nunquam conquesti sumus.

39. *Johannes Andree Resenius*. Forældrene nævnes ikke, men kaldes »optimi clarissimique parentes«. Han hørte til den berømte Resenske Familie, var en Sønesøn af Hans Hansen Resenius og en Sønesønssøn af Hans Poulsen Resenius, der ligesom den førstnævnte havde beklædt Sjællands Bispestol. Under sin Skolegang boede han hos sin Farbroder, Peder Resen, der var Præsident i Kjøbenhavn og blev siden optagen i Adelstanden. I Testimoniet roses han umaadeligt; han havde været »præcipuum castissimæ educationis decus, et lumen«, og Metropolitanskolens »honos, triumphus et ornamentum«.

40. *Zacharias Nicolai Arnsbergius*, en Søstersøn af den kongelige Livlæge H. Møinichen, var ved en haard og langvarig Sygdom hindret i at gjøre Fremgang i Studeringer. B. anbefaler ham til Optagelse ved Universitetet, »ut vel in ægro corpore, quoad Deo visum fuerit, pacatis Misis tristitiam sub-

levet, vel vocantem ad minimum Libitinam expectans, honeste exspiret«. Han fik dog igjen sit Helbred og blev 1684 Præst til Værum og Ørum Menigheder i Aarhus Stift. Døde 1690. Poulsen, Biblioth. Arh. S. 10.

41. *Iacobus Simonides*. Denne Discipel, der ligesom den under Nr. 9 anførte G. H. Barfod, var født i en af de til Sverrig afstaaede Provindser, blev efter sit Ønske dimitteret til det karolinske Universitet i Lund. B. der, som det synes, høist ugjerne saa en haabefuld Discipel at drage over til et Land, der nu var bleven fremmed, anbefaler ham paa det Allerbedste til de lundiske Professorer. »Gratulamur Academiae vestrae«, siger han, de tanto cive, apud quem universus virtutum chorus diversari, nec diversari tantum, sed sedem etiam et domicilium elegisse videtur.

1675.

42. *Arnoldus Isacides Hauniensis*, Søn af en Kjøbmand og velfornemme Borger i Hovedstaden — mercator et civis regiae hujus urbis primarius, havde gaaet 4 Aar i Skolen. Testimoniet indledes med en Allegori, der endog vilde være meget smuk, dersom den ikke var for langt udspundet, og belemret med Variationer af samme Tanke, og dersom de iøvrigt vel valgte billedlige Udtryk vare anbragte i en bedre Orden. Skolen sammenlignes med en Have, i hvilken de i Foraaret rødrende Planters fine Svøb — teneriora illa rubescentium herbarum incunabula, — de nyfødte Blomster, klædte i Uskyldighedens første Purpur — prima innocentiae suae purpura — som endnu ingen fræk Haand har berørt — quæ nullos adhuc unguis vidit — ved deres Duft og Farvespil maa gjøre et behageligt Indtryk paa Enhver, hvis Sandser ikke ere aldeles sløvede, men meest af alle paa den, ved hvis Haand de ere vandede, ved hvis Omhu de ere opelskede og ved hvis Aarvaagenhed de ere bevogtede. Det temmelig lange Testimonium er iøvrigt meget rosende og rigt paa Allusioner til det romerske Krigsvæsen.

43. *Iacobus Ivari Brunius*, født i Kjøbenhavn, fik ogsaa et meget hæderligt Testimonium. Efter Giessing (3die D. 1ste B. S. 380) var han en Søn af Brygger Ivar Jacobsen Bruun paa Christianshavn, een af Stadens 32 Mænd, og født 1657. 12 Aar gammel kom han 1669 i Metropolitanskolen, ved hvilken han Aaret efter sin Dimission 1676 blev ansat som Hører, 1680 Præst til Kornerup og Svogerslev, 1689 til Hørslev og Giefninge, 1702 Magister, 1717 Provst, og døde 1739 som Jubellærer 83 Aar gammel.

44. *Philippus Ivari Brunius*, en yngre Broder til den næstforegaaende. De havde begge gaaet henved 8 Aar i Skolen, og bleve dimitterede i samme Aar. Den Yngste havde Haand i Haand fulgt sin Broder »per scholastica dumeta, per molesta, per ardua« og ønskede nu at følge ham »ad academica Tempe, ad arcem et propugnaculum istud sapientiæ. Efter Gjessing døde han som Student.

45. *Michael Severini Hauniensis* havde gaaet henved 8 Aar i Skolen (sesquilustrum) og havde givet Prøver paa saamange Dyder »ut veluti costum Veneris habuisset, vel rigidissimos Catones, vel stomachosos Cynicos in amorem sui pellere potuisset«.

46. *Elias Andree Ringius* kaldes vel »peramatus discipulus«, men maa dog have været paa gale Veie og i slet Selskab, hvorfra han dog itide løsrev sig — a Veneris nepotulis et effeminatorum alumnorum grege, mature se ipsum segregavit.

47. *Laurentius Iohannes Helsing*. Denne Discipels Dygtighed og Dyder kan B. ikke noksom rose. Han havde studeret ikke blot om Dagen men ogsaa hele Nætter igjennem, og havde udmærket sig ved »mira modestia, rara pietate et stupenda prope temperantia« etc. etc.

48. *Andreas Christiernus Böttcherus* var født i Lemvig. Han var »homo provectæ ætatis, et tardioris ingenii, sed in studiis impigre desudavit«. Forøvrigt var han »nec improbus adeo, nec mala adeo nota damnatus«. Bornemann beder Professorerne, at de vilde see gjennem Fingrene med hans Svag-

hed, og lade ham fremdeles beholde det Longomontanske Legat, som han allerede i sin Skoletid havde nydt.

49. *Andreas Thomæ Bruun*, et ganske sædeligt ungt Menneske, der ikke i Utide forlod Skolen — *nec moribus male tornatus, nec mediis intempestive incudibus ablatus* *) — han havde da ogsaa gaaet 1° Aar i Skolen. Det vil glæde B., hvis Professorerne med Velvillie ville modtage de Foster-sønner, han har opammet og opfødt med Lærdommens Tyggenad — *alumnos, quos lactavi, et insertis in os præmansis, aliquamdiu enutrivit*.

50. *Iacobus Petri Bredalinus*. Han havde været meget ustadig og letsindig, men havde dog endelig forbedret sig. I det B. dimitterer ham, trøster han sig med den Tanke, at den sildige Anger ikke sjelden er den alvorligste, og at Mange, naar de endelig have aflagt deres Feil, som Ulysses sine Pjalter, have viist en aldeles modsat Tænke- og Handlemaade, — *multos, ubi, post longa demum cum vitiis commercia, virtutibus se recoqvendos dederunt, exutis cum Ulysse paunis, catastrophæ morum suorum e tristi jucundam, et actum vitæ e tragico nonnumquam comicum exhibuisse*. Hertil kom endnu »*Assiduus lamentantis interpellantisque matris fletus et eulatus*«. Professorerne kaldes her »*Celeberrima Parnassi nostri Numina*«.

51. *Petrus Nicolai Hauniensis*. Ved at læse denne Discipels Testimonium kan man ikke sige: »*finis coronat opus*«. Det var det sidste og tillige det værste af alle dem, B. i sin Embedstid havde udstedt. Overskriften er: »*Testimonium Petri Nicolai transfugæ*«. Peder Nielsen — dette var vel hans christelige Navn — havde først gaaet i Metropolitanskolen, hvorfra han deserterede, og kunde hverken med det Gode eller Onde formaaes til at vende tilbage og bøie sin gjenstridige Nakke under Skoletugtens Aag — *adigi non potuit ut refractariam iterum cervicem nostræ disciplinæ jugo sub-*

*) et male tornatos incudi reddere versus. Hor.

mitteret —. Formodentlig har hans Ryg havt visse ubehageligheder. Han begav sig derpaa til Nestved, og, efterat have tiltryglet sig et Testimonium af den derværende Skoles Rector, som derfor af den høisalige Biskop — beatissimo Episcopo — havde faaet en alvorlig Irettesættelse, var han ikke bange for at vise sin skamløse Pande — perfrictam frontem — for Professorerne; men da B. imidlertid havde indgivet Klage, blev Personen afviist og fik Befaling, strax at vende tilbage til sin Plads i Metropolitanskolen — vertere vela, et ad carceres hauienses, unde exierat redire. Han adlød dog endnu ikke, men laae et heelt Aar i Skjul hjemmè. Endelig krøb han til Korset »og vendte tilbage til Skolen, hvor han neppe har fundet en venlig Modtagelse. Efter et Aars Forløb forlangte han at dimitteres, hvortil B. dog ikke var villig; men da han omsider blev træt af Disciplens og hans Venners idelige Overhæng, gav han endelig efter, dog kun forsaavidt, at han paa Synderens Vegne vilde bede Professorerne om Tilgivelse. Om Modenhed til Universitetet vilde han intet Vidnerbyrd give ham; dette maatte blive hans egen Sag — viderit istoc ipse, tentetque atque periclitetur fortunam suam — han vil blot formilde Professorerne — placare saltem numina vestra animus est.
